

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK LL Ч. 38. Джерзі Сіті, Н. Дж., п'ятниця, 26-го лютого 1943. No. 38. Jersey City, N. J. Friday, February 26, 1943. VOL LL

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“: ВЕrgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕrgen 4-1016 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВІЙНА МОЖЕ ЗАТЯГНУТИСЬ НАВІТЬ АЖ ДО 1946 РОКУ, КАЖЕ РІКЕНБАКЕР

НЬО ЙОРК. — Обговорюючи справу кінцевої допомоги Американському Червоному Хрестові з нагоди річної кампанії цієї благородної інституції, капітан Едвард В. Рікенбакер, відомий військовий герой, заповів, що війна скоро не скінчиться, а потриває найменше до осені 1944 року, а може затягнутись ще довше, навіть аж до 1946 року. І коштів ватиме нас великі втрати в людях. Згинуть сотки тисяч наших воїнів на полях бою, казав Рікенбакер, а другі сотні тисяч повернуть каліками. Ось те все, казав капітан Рікенбакер, він підносить на те, щоби всі ми здавали собі добре справу, що ще треба буде з нашого боку великих жертв, заки переможемо ворогів. І чим більші та сильніші будуть наші воєнні зусилля, тим скорше війна може закінчитись.

ДОВКОЛА ЧЕТВЕРТОЇ КАДЕНЦІЇ ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА

ВАШИНГТОН. — Конгресмен Сабат відвідував президента Рузвелта і заявив йому, що цілий край є за те, щоби він знову був президентом, та що нема найменшого сумніву, що Демократична Партія знову поставить Френкліна Д. Рузвелта кандидатом на президента при нових президентських виборах. Президент Рузвелт не дав на це ясної відповіді, бо казав, що зайнятий тепер іншими, далеко важнішими справами, себто воєнними. Але дав до пізнання, що він хотів би мати нагоду укладати мирові точки.

НАЙВИЩІ ЦІНИ НА САЛАТІ І ШПИНАТІ

ВАШИНГТОН. — Бюро Адміністрації Цін означило найвищі ціни ще на два роди городовини, себто на салат і шпинат. Передше означено такі ціни на п'ять інших родів городовини.

ЗМЕНШЕННЯ КОНСЕРВ ДЛЯ РЕСТОРАНІВ

ВАШИНГТОН. — Пайкування споживчих консерв дітнуло теж і ресторани, що зможуть діставати тільки половину цього, що досі діставали.

ПОГУБИЛИ ПЕРШУ ПАЙКОВУ КНИЖКУ

НЬО ЙОРК. — За два дні видано в самім Нью Йорку 4,584,734 пайкових книжечок ч. 2. Та виявилось, що тисячі не могли дістати цієї книжечки, бо загубили пайкову книжку ч. 1.

ЗДЕРЖАНО ВИСИЛКУ ВОЯКІВ ДЛЯ ЗБОРУ БАВОВНИ

ВАШИНГТОН. — Департамент війни оголосив, що відложено на необмежений час виконання плану висилки воїнів на пільні роботи, згд. для збору бавовни в Аризоні, біля міста Фенікс. Виявляється, що там є достаточне число робітників, але існує спір із-за платні для пільних робітників. Справа, як кажуть у Вашингтоні, мається так, що військовий заряд може в кожній хвилині в разі потреби доставити для робіт „п'ятьдесят воїнів, або й цілий мільон“.

МОЖЕ НАСТУПИТИ ПРИМУСОВА ПРАЦЯ

ВАШИНГТОН. — Від часу Перл Гарбор воєнна промисловість дістала в добровільний спосіб 19 мільонів робітників. Але ця метода вербовання робітників добровільним способом може стати тепер невістачливою. А це значить, що конгрес буде змушений ухвалити закон про примусову працю.

ДОВШИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ

ВАШИНГТОН. — Треба надіятись, що з днем 31. березня Комісія Людської Сили зарядить, щоби 48-годинний тиждень праці був поширений на виробництва з дерева і міді, що звязані з воєнною промисловістю.

КЛОПОТИ З ФАРМЕРСЬКОЮ ПРОБЛЕМОЮ

ВАШИНГТОН. — Одною з найтяжчих справ, що ждуть на негайну розв'язку, це справа піднесення фермерства, бо дотеперішня харчева продукція не тільки повинна бути задержана, але ще піднесена. Фермерська група в конгресі є тої думки, що це може статись тільки тоді, коли будуть піднесені ціни на фермерські продукти. Та Адміністратор Харчів, секретар Вікард, є проти того, щоби ціни підносити, бо це означає цілком певно інфляцію. А якщо наступить інфляція, каже Вікард, то всеодно фермери нічого не зискують, хочби добились вищих цін. Вікард домагається від конгресу повноважності для виконання свого плану, себто для негайної продажі урядом 100 мільонів бушлів пшениці для годівлі худоби з тим, щоби її продавати по ціні, що виносить 85 процентів з тої паритетної ціни за кукурудзу, яку то встановив уряд. Ось тих 100 мільонів бушлів треба продати до липня, щоби фермери мали чим годувати худобу, та щоби та годівля їм виплачувалась.

ВОЯКІ АСЕКУРУЮТЬСЯ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ

ВАШИНГТОН. — Американські воїни, що повнять воєнну службу, набрали асекураційних поліс на 45 білліонів доларів. І ще далі асекураються, каже урядове звідомлення.

Китай Хочє Зброї, а не Поживи, ні теж Міякої Даровизни, Запевняє Пані Чянґ Кай-шек

ВАШИНГТОН. — Пані Елеанор Рузвелт відбула свою тижневу пресову конференцію разом з панєю Чянґ Кай-шек, яка говорила газетяркам про те, чого тепер Китай найбільше потребує. Від „арсеналу демократії“, себто від Злучених Держав, говорила пані Чянґ Кай-шек, Китай надіється дістати амуніцію, тяжку зброю, а в першу чергу літаки. Легку зброю він сам виробляє. І хоч який тепер бідний, сам випродукує і те, що потрібне, щоби себе прохарчувати. Пані Чянґ Кай-шек ще підкреслила, що Китай в ніякому випадку не думає жєбрати і брати щось за ніщо, а хоче за те, що отримає, платити. Вона ще далі заявила, що китайський нарід видержує важку боротьбу тому, що китайці це старий нарід, що „свідомий того, що духові щінности є вічні“. А в справі замирення людства пані Чянґ Кай-шек додала, що коли до сі не вдалось дипломатам таке замирення в світі осягнути, то можеб тепер допустити деякого з жінок до участі в вирішуванні цієї проблеми, бо можливо їм владється в дечому помогти розв'язці цієї справи.

НАШІ ЛЕТУНИ ВДАРИЛИ В ЧОТИРИ ЯПОНСЬКІ КОРАБЛІ

ГОЛОВНА ВОЄННА КВАТИРА В АВСТРАЛІЇ. — Аліантські летуни затопили один японський воєнний корабель, а два інші воєнні кораблі ушкодили. Так само ушкодили японський торговельний корабель.

ЧИ НЕ ТАК ЯК З ЯПОНСЬКИМИ ЕМІСАРАМИ?

НЬО ЙОРК. — До Злучених Держав має прибути ген. Хуан Бейґбедер Атінца, бувший високий комісар еспанського Марока і перший міністер заграничних справ в кабінеті ген. Франка. Він має бути вислаником в справах замирення. Та, каже Хуліо Алварез дель Вайо, що був міністром заграничних справ в „червоному“ уряді Еспанії, приїзд того висланика є нічим іншим, а тільки подібним до приїзду японських емісарів перед самим нападом японців на Перл Гарбор. Теперішній приїзд еспанського емісара означає, що німці ввійдуть в Еспанію, каже Вайо.

ЗАТІКІН ДОМАГАЄТЬСЯ ДРУГОГО ФРОНТУ

НЬО ЙОРК. — Підчас святкування 25-ліття Червоної Армії в Карнегі Гол, яке влаштував Ньюйорський Комітет Лікарської Допомоги Советам, советський консуль Затікін говорив про потребу отворення на заході другого фронту проти Німеччини, щоби одночасно вдарити в неї з двох боків — з сходу і заходу.

Фінляндія Шукає Способів Замиритися з Росією

ЛОНДОН. — З достовірних жєрел подають вістку, що бажання мира в Фінляндії досягнуло такого ступня, що вона вже подала посередною дорогою навіть умовини, на яких вона на мир згодилася би.

Вимовляє собі Фінляндія в мирі чотири річи: 1) повне признання незалежности Фінляндії; 2) встановлення „чесних“ границь; 3) заповнення візду німецьких дивізій; 4) гарантію ненарушности Фінляндії Злученими Державами й Шведцією. Головну трудність представляє друга точка.

Ходять чутки, що фінський представник при Ватикані обговорював уже справу сепаратного мира з шийорським архієпископом Спелменом, що тепер перебуває в Ватикані. Советське радіо далі атакує фінський уряд як „злочинних провідників“ та закидає жорстокі обходження „фінських і німецьких наїзників“ супроти людей у Карелії.

ЧОРЧИЛ ХОРИЙ НА ЗАПАЛЕННЯ ЛЕГЕНІВ

ЛОНДОН. — Лікарі британського премієра Чорчила видали публичний комунікат, що Чорчил недужий на запалення легенів. Не дивлячися на те, що Чорчилові минуло 68 літ, він уже виздоровлює й температура в нього нормальна. Його недуга була притокою до домагань, аби воєнний британський кабінет переорганізувати так, аби до нього належало менше міністрів.

ЧОРЧИЛ ПРОТИ ЗВІЛЬНЕННЯ ГАНДІЯ

Чорчил дав до зрозуміння, що він піддержує політику уряду в Індії та що він противиться випущенню на волю національного провідника Індії, Могандаса Ганді. Тимчасом з Індії доносять, що лікарі ствердили поправу стану здоров'я Гандія. Вони кажуть, що вони не бачать причини, чому він не мав би перебути щасливо ще й останні 6 днів своєї добровільної голодівки.

ДВОМОВНА КОМАНДА.—Отсі війська на Форті Бенинг, у Джорджії, складаються з людей мексиканського походження. Тому й команду їм дають по еспанськи й по американськи.

АЛІАНТСЬКА ПЕРЕМОГА НАД РОМЕЛЕМ

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Ударні протиатаки аліантських повзів, артилерії й піхоти, получені з наймогутнішими в цій цілій війні повітряними атаками обєднаних летничих фльот Америки і Британії, побили у Тунісі ворожі сили під генералом Ромелем і заставили їх поспішно відступати на вузьку територію на захід від провалу Касеріну.

Аліанти взяли сотки бранців, у тому числі 300 італійців, та знищили квіт повзових сил Ромеля. Була це рішачою аліантська перемога. Сили Ромеля втратили принаймні 14 миль, але вони все ще віддадені на 53 милі від провалу Фаїду, звідки почалася їх офензива.

Французькі війська відбили нові ворожі атаки на Усельтію, що лежить далі на північний схід. Френк Л. Клуґтон, кореспондент „Нью Йорк Таймсу“, бачив, як німці, побиті в боях з американцями, кидали зброю й втікали, не дивлячися куди.

АЛІАНТИ СИПЛЮТЬ ГРАДОМ БОМБ НА СИЦИЛІЙСЬКІ ПОРТИ

КАІРО. — У середу британські літаки зробили великий масовий рейд на місто Палермо на Сицилії, а потім американські літаки на сицилійське місто Мєсіну, котрого порт і залізниця мають велике значіння для перевозу війська, провіантів і амуніції для військ Осі в Африці.

Оба рейди були вдачні, головню американський, що відбувся при дуже прихильній погоді. Рейдери поцілили корабель, причіплений до причалу в Мєсіні. Проти американських бомбовиків вилетіли ворожі боеві літаки, але втратили один літак і самі американцям ніякої шкоди не зробили.

ЗАПОВІДАЄ СКОРЕ ПРОЧИЩЕННЯ ТУНІСУ З ВІЙСЬК ОСІ

КАІРО. — Сер Вилсон, командант Середнього Сходу, заявив газетяркам, що Туніс буде в короткім часі очищений зо сил Осі. На його погляд, головню проблемою воювання в північній Африці є не доставка військам амуніції й провіантів довгими комунікаційними лініями.

Сер Вилсон висказувався зо спеціальним признанням про американську летничу службу, котра виконує своє діло, не дивлячися на непогоду.

НІМЦІ КАЖУТЬ, ЩО РОМЕЛЬ У АФРИЦІ

БЕРН. — Берлінське радіо подало, що останні німецькі новинарські фільми представляють маршала Ромеля, як він стоїть на фронтівій лінії в Гєбєсі серед своїх воїнів африканської повзової армії. Це мала би бути німецька відповідь на чутки, що мовляв маршал Ромель ранений виїхав літаком на лікування до Німеччини.

НАСТУП ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ В УКРАЇНІ ПОСТУПАЄ

ЛОНДОН. — Червона армія, котра прискорила свій наступ на Україні, аби зайти як найдалі, поки почнуться весняні болота, підходить до Полтави й Конопоту, що боронять наїстичні лінії над Дніпром. Останній московський комунікат говорив про заняття червоною армією більшого міста на захід від Харкова, про дальше успішне окружування Орєла та про піймання в пастку двох німецьких баталіонів під Кавказом. Зате він признає, що в Донецькому Басєні ворогові вдалось протиатаками при допоміж повзів і літаків вбити клин у позиції коло Краматорська, що лежить коло 50 миль від Сталіна.

НАЦІСТИ НЕ ГОДЯТЬСЯ ЗО СТАЛІНОМ

БЕРН. — Німецька головна квартира закидує Сталінові, що він подав у своїм деннім приказі з приводу ювілею червоної армії неправдиві факти про німецькі втрати в війні. Мовляв, це неправда, що німці мали досі 4 мільони вбитих, а 9 мільонів усіх утрат у людях.

Офіційальні німецькі обчислення щодо російських утрат подають їх на 12 мільонів 800 тисяч убитих, ранених або пропавших, а число бранців на 5 мільонів 400 тисяч. Німецька команда каже, що 20 місяців війни коштували Росію 18 мільонів 200 тисяч осіб.

СКИДАЮТЬ ПАРАШУТИСТІВ У ДАНІ

ЛОНДОН. — Данське радіо подало в четвер рано вістку, що в Данії спушено певне число парашутистів. Радіо не подало, який вони національности, ні що з ними сталося, але подало, що деякі данці дали парашутистам схоронище, гроші й інформації та відправили їх далі. Пригадувано при тому, що минулого року втік з Данії з парашутистами Мєлер, бувший данський міністер торговлі. З цього можна би вносити, що парашутисти співпрацюють з Аліантами.

"СВОБОДА" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Головний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед виходом числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокі числа три центи.		Three cents a copy	
На рік	\$6.00	One year	\$6.00
На пів року	\$3.25	Six months	\$3.25
На три місяці	\$1.75	Three months	\$1.75
частинною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
Число з суботи (з англійською)	\$2.00	One year	\$2.00
На пів року	\$1.25	Six months	\$1.25
В Джерсі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$9.00	One year	\$9.00
На пів року	\$4.75	Six months	\$4.75
На три місяці	\$2.50	Three months	\$2.50

Адреса: "СВОБОДА", Р. О. Бок 346, JERSEY CITY, N. J.

Як Розуміти Приказ Сталіна?

З найвищих урядових кол в Злучених Державах і Англії, як і з боку урядів Об'єднаних Держав, вислано привіт з глибокими признаннями для Червоної Армії з нагоди 25-ліття її існування і її героїської боротьби з нацистськими наїзниками. Це значить, що отсє витали союзники такого свого союзника, що виявляється знаменито з таких воєнних завдань, які входять в план спільної стратегії, яка змагає різними способами на різних територіях досягнути в певному часі спільну ціль: розтороження ворога і заставлення його до безумовної здачі.

Ось так глядять на цю справу Об'єднані Держави, зокрема Америка і Англія. Та як глядять на це Сталін? Що правда, то від нього тяжко добувати якісь заяви. Але саме тому набирає особливий ваги те, що Сталін сказав у своєму приказі до Червоної Армії з нагоди її 25-ліття. Колиж він, якого голос є в Советах одиноким рішальним, заявляє, що це на одинокі Сопети спадає весь тягар війни з Німеччиною, то такі слова годі вважати пустою фразою, вжитою для дамашнього вжитку. І коли Сталін, що добре знає усі подробиці альянтської стратегії, ставить справу другого фронту в Європі в такий різкий спосіб, як він це тепер робить, то це теж мусить мати глибше значіння. Він жеж не може припускати, щоб у світі не знали, що був час, коли Сопети мали договір з Німеччиною, а одинока Англія майже сама переносила весь тягар боротьби з Гітлером! Сталін не може не знати і той статистики, яку недавно проголошено в Англії, а з якої виходить ясно, що Сопети не могли вести теперішньої офензиви, колиб не діставали величезної допомоги в зброї й харчах з Англії, а яка властиво була вислана з Америки для Англії. Знову про допомогу просто з Америки вже й не гадуємо, бо про неї наш уряд нераз говорив. Сталін не може теж не знати того, що, наприклад, велика американсько-бритійська офензива в Африці є наділі тільки вступом до інвазії Європи, бож про це знає кожний наш вояк, а властиво кожна людина в світі. Хіба тільки, що можливо в Советах ось ті справи люди інакше розуміють. Але це не може відноситься до Сталіна, бо він знає дійсну правду. Колиж проте своїм приказом до армії дає приток до ріжних можливих толків і комбінацій, то видно, що йому на тому залежить, щоб так було. Видно, що такий приказ є йому на щось потрібний. І то на щось дуже важне і дуже реальне, бо Сталін є великим реалістом у політиці. Дуже можливо, що воно потрібне на те, щоб виправдати певні територіяльні домагання Сопетів, або якісь дальші потягнення Сопетів. Бо після Сталіна, Німеччина, як виходить з його слів, уже перестала бути для Сопетів загрозою завдяки перемогам Червоної Армії. І це теж не сказано ось так собі на вітер!

Нові Клопоти Фармерів

У газетах, на радіових годинах і в публичних промовах уже немало часу й зусилля присвячено поважним труднощам американських фармерів з недостатком робочих рук. Говорено про цю справу вже й в законодавчих тілах, й порушували її вже й уряди, стейтові й федеральні. Тепер приходять члери видимо на другу трудність американського фармерства в теперішню війну: трудність добути фармерську машинерію, зглядні її частини для направок.

Від полагодження цієї трудності залежить досіх продукція поживи в такій самій мірі, як і від доставки фармерської робочої сили. Можна сказати навіть, що в ще більшій мірі, бо відколи далася відчути недостача фармерської робочої сили внаслідок забираання фармерів до війська й оборонних промислів, почали фармери покладатися в шораз більшій мірі на фармерську машинерію, котра, як усяка машинерія, ошаджує людську працю. Отже брак машинерії, чи там складових частин машини, потрібних для її направок, не дає фармерів знайти зараду на недостачу робочої сили.

Звернув на справу недостачі фармерської машинерії увагу відомий Американський Інститут Публичної Опінії, як звичайно розвивши розпити серед заінтересованих людей. Як звичайно, допитувався він людей, вибраних „як пробки“. Допити ведено в усіх 48 стейтах американського союзу. Ведено їх серед дозрілих осіб. Завдяки цим розпитам американське громадянство має тепер багато фактів, які повинні ставити основу до дискусії щодо заради на лихо.

Питалися наперед розпитувачі Інституту фармерів, чи мали вже самі практичні труднощі з добуванням рілничної машинерії. Показалося, що одна четвертина тих фармерів, які пробували купувати складові частини рілничних машин, найшли це неможливим дістати бажані частини. Зате з тих фармерів, що пробували купити собі зовсім нові рілничні машини, дві третини найшли це неможливим дістати нову бажану машину.

Старалися далі розпитувачі відкрити, як за велике запотребовання рілничних машин, зглядно їх складових частин. Показалося, з розпитів, що на кожних трьох фармерів тільки один пробував до цього часу дістати нову машину або складову частину до старої, з чого можна вносити, що старі машини ще не зовсім жулилися,

Проф. М. Чубатий.

Країна Пора Подумати про Український "War-Relief"

Чи маємо бути все останні...?

Трагічна смерть д-ра Старосольського та його дружини стала немов болочим докором сумління під адресою американських українців, що занедбали одну справу, найкращу справу — як казав наш безсмертний Шевченко — а це братолюб'є, любов та співчуття для рідного брата України у найгірші часи, часи теперішньої світової заверухи. Старосольські померли серед крайньої нужди на засланні в Старосольські померли серед якоїнебудь помочи з боку своїх земляків на американським суходолі. Це треба сказати ясно, не завиваючи у бавонну, що були довгі місяці, а то й роки, що можна було їм помогти звідси з Америки, однак ніхто не найшовся, щоб принести їм поміч дарма, що існувало, ба ще й нині існує аж кілька організацій, з яких одна напередки перед другою рекламує, що вона й тільки вона веде гуманітарну працю українським жертвам війни.

Та згадуючи імена покійних Старосольських я не хочу тим сказати, що тут йде справа про ту одну родину; немає так щинного громадянина чи громадянки, щоб жива та здорова нація це могла переболіти тої страги. Не про Старосольських спеціально йде, тільки про цілковиту байдужність американських земляків для терплячих своїх братів. Пок. Старосольські це немов символ того всього, що діється з українськими жертвами воєнного лихоліття, а їх є не дві особи Старосольських, не дві десятки чи сотки, а тисячі українських людей саме найвизначніших громадських діячів споміж українського селянства, робітництва та інтелігенції, старші й молоді, є духовні та світські. Всі вони так само як згадані покійники, страждають та догарюють у російських концентраційних таборях або на засланні без ніякої помочи з боку американців українського роду. Це нага правда.

Звертаю увагу, що в тім випадку говорю тільки про чисто гуманітарну допомогу, про ратування життя та здоров'я людини, говорю про справу, яка мусить зеднати симпатії кожного шляхотного чоловіка навіть противників політичних переконань. Йде про правдиве братолюб'є, що випливає з християнської релігії та витвореної християнством нашої цивілізації, а в нашому випадку

ще й про таке, що випливає з українства.

Не годен їм помогти...

Станеш говорити з одним чи другим громадянином чи громадянкою про ту справу, по кількох реченнях почувеш те, що в наголоску того розділу „не годен їм помогти...“ Безперечно, що нести ту поміч у нинішні часи незвичайно трудно. Можливості діти поміч мінються нерідко що кілька тижнів, залежні вони теж від воєнного положення, але фактом є, що були цілі довгі місяці, що нести поміч засланцям на Сибірі чи в Туркестані було можна. Пачки з одіжю чи поживою доходили майже без ніяких перешкод. Автор тих стрічок сам посилав посліж своїм кривим під большевицькою владою, які, напевно дійшли до рук осіб, для яких були призначені, на що має власноручні посвідки адресаря. Правда були часи, що такі посліжки були спинені й знов відкриті, але колиб було в нас братолюб'є не на словах, але на ділах, повстав би уже був у нас давно Комітет, що не тільки вів би ту справу, але також слідував би докладно до всім можливостям допомогти, які від часу до часу поправляються, то знов погіршуються.

Такий Комітет повинен би в першу чергу мати список, хто коротає там марно своє життя, хто впає жертвою війни за свій патріотизм та привязання до рідного народу. Не попадою теж в ніякий самообман, що нині це є таке легке; свідомий я того, що цілком певно ми й приблизно лісти потерпілих ніколи не будемо мати, але знов цілком певним є, що так можна вже нині видобути хоч поважну частину імен українських страдальців, тільки... знов та сама історія — немає кому занятися тим, зробити усе, щоб довідатися про імена тих, що нині є найнещасливішими, нема відповідної організації серед американців українського роду.

Та чи тільки ті засланці в Росії це одинокі українські жертви війни? Якийсь час одна із наших дрібних гуманітарних організацій інтересувалася українськими полоненими з розбитої французької армії, що найшлися на швейцарській території. Певно, що й це була шляхотна праця, гідна відзначення, однак українці полонені у Швейцарії напевно не в найгіршій положенні. Така ви-

соко культурна країна, як Швейцарія, одна з найкращих демократій світа, країна правдивого гуманітаризму напевно подбала та на майбутнє подбає, щоб вояцтво, що найшлося на їх території, не нуждувало. Хто знає Швейцарію та швейцарців, може бути цього певен.

Та одна й друга проектова на поміч українським братам серед пожару всесвітної війни це теж не все завдання, яке прийметься сповнити американцям українського роду супроти українського брата в Європі. Українська земля саме найбільше відче на собі страшні наслідки війни. Повне спустошення української землі полішиться, коли воєнні фронти перекотяться по ній вперед і назад; в слід за тим приїде країна нужда, голод та заразливі хороби. Молоде українське покоління, що в перших роках рідко бачило молоко, це будуть хирляки, що потребуватимуть негайної допомоги зараз по війні.

Наші установи гуманітарні та культурні будуть в руїні. Одним словом українські люди в Європі будуть негайно по війні потребувати помочи американських братів й то помочи, що повинна йти не в жєб-рачі десятків чи сотки доларів, але в сотки тисяч доларів. До такої помочи підготовдється й американський уряд, щоб від імені американського громадянства, тої все гуманітарної Америки, нести поміч та відбудову знищеної Європи. Але річ природна, всього уряд Америки для цілого світа не зробить і радо скористає зі співпраці національних комітетів, тому другі народи знищених країн Європи вже нині організують таку поміч для своїх земляків в Європі; горячково збирають фонди.

Ніхто не знає, коли приїде всіми пожаданий мир і коли ту поміч треба буде негайно кинути до Європи. Може то прийти за рік, може й скорше, але на всякий випадок йдемо вже до мира й організації помочи вже нині — це країна пора для американців українського роду. Перед американцями українського роду стоїть великий та святий обов'язок і з нього вони мусять вивязатися як слід, коли їх байдужність не має стати плямою в історії українсько-американської збірноти.

Вже відзивається братне, чуливе серце...

Не можна сказати, щоб українські люди в Америці не розуміли цього обов'язку, щоб не відзивалася вже ніжна струна братньої любови. Люди відчувують, що треба щось (Докінчення на сторінці 3-тій)

ІВАН ФРАНКО

Основи Суспільности

Повість

— Оце вам, панове, новий примір того, що я говорив, — мовив далі д-р Васонг. — Це вже тільки такий близький знайомий пані графині, як я, може вам сказати, скільки дійсної абнегації, материнської печальности і ширости і справді обвательстваї далекоглядности живе під оцим дахом, уявляється в тім зворушливм образі старого, знемоцілого парохя й обвательстваї, що, шануючи його приязнь до її покійного мужа, бере на себе труд зовсім безкорисно обхотити, доглядати й пильнувати його. І, прошу панів, цей образ, крім чисто людського значення, має й іншу, політичну вагу. Адже цей старий, немічний, здитинілий руський піп — чий то не вірний образ то-го руського питання, котре такою важкою раною ятритьс-

блідий, як стіна, тремтячи, ледве живий із страху. Він порушував ротом, махав руками, видно, хотів кричати, хотів щось страшне виявити, та не міг видобути голосу з горла. Пані Олімпія, що весь час його неспрсутности була неспокійна, то виходила до сней, то заглядала в вікно, то щось шептала з Адасем, котрий власне задиханий прибіг відкис із саду, тепер прожогом кинулася до нього з піднятими руками, так, немов би хотіла заткати йому рот, якцоб він хотів крикнути.

— Бійтеся Бога, отче! — мовила вона з дійсною тривогою. — Вам що таке? Що сталося? Сідайте, ось тут! Господи! Ви зовсім як самі не свої! Нате, напийтеся води!

О. Нестор нетерпеливо замахав руками, та проте сів і напився води. Його тривога трохи немов охолела, і він не крикнув, а тільки промовив майже шепотом до пані Олімпії, котра сіла при нім так, що таклимола його від гостей, що таким робом зовсім не могли чути їх розмови. По пані Олімпії видно було, що й вона не

менше зворушена і стривожена від о. Нестора.

— Ах, пані, — стогнав о. Нестор. — Нещастя!... Я... десь... загубив...

— Що? Що ви загубили?

— Ключ! Ключ!

— Який ключ?

— Від мого помешкання.

— Ключ від вашого помешкання? Аджеж, ідучи сюди, ви замкнули помешкання і взяли ключ із собою?

— То-то й є! Мені так здавалося, і я сидів спокійний. Аж нараз перед хвилиєю мацаю до кишені: нема ключа. Щось мене, мов пальцем, ткнуло. Я пішов до свого помешкання...

— Алеж, отче! — перебила його пані Олімпія, що, вся смертельно бліда й холодна, слухала його шептаного оповідання, — що ви відумуєте! А дивіть лишень, онде на софі ваш ключ лежить!

— Що? Мій ключ? — скрикнув о. Нестор. — Не може бути! Яж перед виходом шукав його докладно!

Пані Олімпія замість відповіди витягла ключ із кутика софи, де він був заховся під

подушку, певно, випавши о. Несторови з кишені під час сидіння, і подала його переляканому о. Несторови. Той узяв його тремтячою рукою й довго дивився на нього, немов не вірячи власним очам.

— Не може бути! Не може бути! — шептав він. — Яж добре шукав, а головном, я бачив...

Та пані Олімпія вже не дослухувалася, що він бачив. У салоні йшла метушня. Адаш пригадав гостям, що пора забиратися на фільварок, де їх ждуть із вечерою, і всі повставали й почали прощатися з господарем дому.

— А я, Адаську, дякую тобі за вечерю, — мовив д-р Васонг. — Не час мені гаятися. Діла! Мушу прямо відси поспішати до Львова.

— Га, не смію задержувати пана мещенаса, знаючи, що в пана час дорогий, — з делікатною резигнацією мовив Адаш.

— А може ще дехто з панів схоче поїхати зо мною? — обернувся д-р Васонг із запитом до товариства.

Оба брати Чапські зголосилися бути його товаришами.

— Оце й чудово! — мовив д-р Васонг. — Сядемо всі на одного фіякра.

— О, не має потреби тіснитися! — скрикнув Адаш, котрий уже надармо просив обох Чапських, щоб лишилися на вечерю, і котрого вони дуже перепросили, вивмояючись тим, що вже нині нічого може прийти їх мати, і дуже їй булоб прикро, якби їх не застала у Львові. — Можете, панове, взяти два фіякри. А котрі панове лишаються, з тих частина, може, схоче пішки подем проспацеруватися відси до фільварку. Це близько, тепер уже холодніе, вітрець подихає від ліса, чудово тепер у полі.

— О, ми всі йдемо! Всі йдемо! — закричали гості.

— А по вечері я відвезу всіх гостей своїм повозом до Львова, — додав Адаш.

На тім і стало. Всі гості попрощалися й вийшли. Адаш поцілував маму в руку й шепнув їй до уха пару уриваних слів, а потім прожогом побіг на подвір'я, щоби провадити гостей через підвір'я в сад, відкі йшла стежка на луку,

(Дальше буде)

"Американський Майдан"

В часи, коли Америка була ще молодою державою, а її багато років ще після її заснування, в кожному містечку й селі, менш більш по середині, знаходився вільний простір, що був власністю громади. Його називали "комон". На цьому майдані сходилися громадяни місцевої на поговорку, часами на "музику", а головне на громадські "сходи" чи віча.

Минулого місяця Загальна Рада Американської Єдності (ФЛІС) відновила думку такого спільного "американського майдану" в Нью-Йорку. В помешканні під числом 40 при Іст Сороковій вулиці відчинено асфальт і гарну сцену, де плануються сходи американців і "кандидатів на американців" при всяких можливих нагодах, та без огляду на їх віру, расу чи походження. Завідує цією сценою і сходами окремих відділів Загальної Ради, що її називається "Американ Комон".

Ідейний підклад цієї нової організації окреслений в люті, яку роздавано при відчиненні сали, що відбулось минулого місяця. В люті говориться таке:

"Нема гіршого ворога демократії від відокремлювання. Відмежування одної групи від другої є незвичайно шкідливо для цієї єдності, яка сьогодні важливіша ніж колинебудь перед тим. Війна навчила нас, що стараючись на правду створити новий світ, ми мусимо вийти поза наші дотеперішні привички і межі. До того, щоб створити таке громадянство, у якому всі ризикородні складники навіть нашого американського населення нашішли волю й спромогу свободного розвитку, треба, щоб кожна група знала й розуміла не тільки своє минуле і свої погляди, але також минуле й

то серйозно по своїй формі а то буде понурою. Про це у згаданій люті говориться так:

"Демократія, коли її справді введеться в життя, означає краще вільніше, веселіше життя для всіх. Особисте життя кожної одиниці, на думку Американ Комон, стане повніше, коли ми поширимо меж дружби".

Пані Еліно Рузвельт привітала відкриття Американ Комон такою телеграмою: "Бажаю Американ Комон якнайкращого успіху. Засновуючи осередок, де американці всякого походження, переконані і віри зможуть сходитись і знайомитись з собою, ви дали вислів справжньому духу американської демократії. Сьогодні не вистачає боротись з дискримінацією. Треба йти вперед і творити нові й тривкі форми дружби й співпраці. Я певна, що Американ Комон наблизить ту ціль та поширить взаємне розуміння і однодушність щодо нашої спільної мети між старими й новими американцями".

При отворенні Американ Комон директор Загальної Ради Рід Луїс, підкреслив ціль цього "майдану", який має "звести разом американців різного походження — старого американського роду й імгрантів, білих, жовтих і чорних, протестантів, католиків і живих, на рівних умовах, як учасників спільного діла". Окрім Луїса на відкритті промовляв Ірл Дж. Герисон, комішнер імміграції, визначний нігерський журналіст Елмер А. Картер, бувший голова імміграційного бюро на Еліс Айленд, Едвард Корсі, майор Сігурд Дж. Арнесен, редактор норвезької газети Нордск Тіденде, і інші.

Від часу створення вже відбувся в Американ Комон ряд відкритих митингів, зв'язаних з майбутнім миром. Влаштовано кілька "національних вечернів", на яких публіка познайомилась з піснями, мистецтвом і діяльністю чеських,

норвезьких, італійських й інших американців, та намічено подібні відкриття, концерти, дискусії і вечерні на дальші місяці. Цей новий "американський майдан" шораз то більше залюднюється і є надія, що він стане місцем зустрічі всіх активних культурних сил різних національних груп Нью-Йорку й околиці.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

А. Г. Б. — Є велика ріжниця між матеріалом у статтях, а меморіалами до урядів чи інших важких політичних чинників. В статтях не конче треба звертати увагу на те, щоб те, про що пишеться, а що є правдою, було у тіжже статті доказане ріжними провіренними фактами і цифрами. За те в меморіалі треба. І підхід до справи буває інакій, не журналістичний, як це буває у статтях, що писані здебільша легко й приступно для загалу читачів. Тому те, що не раз читається так гладко й мило, для меморіалу не надається. Як хочете розвідатись ближче про справу, яку порушуєте, напишіть листа на адресу редакції "Свободи".

М. О., Дітройт, Міш. — Питаєте, як краще називати організацію: Українсько-Американська, чи Американсько-Українська? Як знаєте, то в нас називають всіляко. Але не тільки в нас, таке саме дється серед американських поляків, литовців, італійців і т. д. Переважає така назва, в якій та частина, що вказує на національне походження, стоїть на першому місці. Це ніби тому, що властиво всі організації є тут американськими, а ріжниця є в чомусь іншому і тому ту ріжницю ставиться на перше місце, щоб кожний відразу знав, про що іде. З цього виходило, щоб називати "Українсько-Американське Товариство", бо так яніше, чи там практично. Але це є тільки таке наше розуміння, а ніщо інше.

По англійське треба писати так: "Ukrainian American Society".

For a Better Day U.S. WAR BONDS

Nazis requisition most European farm products and foodstuffs, leaving the conquered people to starve. To fight this thievery the farmers have revived a favorite weapon of the North American Indian, the FLAMING ARROW.

Dutch and Belgian Vigilantes creep near to storage barns at night and wing their darts into them. The arrow tips have been impregnated with liquid which ignites as it dries. Scores of barns are fired each night.

If the vigilantes are caught they are shot.

We in America have escaped the horrors of occupied Europe and may fight the Nazis by less dangerous methods.

The least you can do is to invest more in United States War Bonds.

WSS 741D U. S. Treasury Dept.

night and wing their darts into them. The arrow tips have been impregnated with liquid which ignites as it dries. Scores of barns are fired each night.

Сповідь Свій Обовязок!

Хто спосібний до війська, той повинен знятися негайно в ряди армії чи флоту і своєю військовою службою принести свій внесок до перемоги Америки.

А хто не наставляє своїх грудей за свій край, той повинен працювати для оборони краю на інших ділянках, а в першу чергу закупити негайно Бонд Краєвої Оборони і купувати бонди оборони чи стемпис так довго, поки не закінчить цієї війни повною нашою перемогою.

Бонд можете купити вже за \$18.75, а стемпис — за 10 центів. Знайте, що є дана можливість кожному і кожній допомогти фінансово державі зняти фонди, потрібні на ведення війни не спровокованої, а тільки накиненої нам війни.

ВСЮДИ ВИБИРАЮТЬ ДРУГУ ПАЙКОВУ КНИЖЕЧКУ.

НЬО ЙОРК. — Вже першого дня виставлення пайкової книжечки ч. 2. зголосилося в самім Нью-Йорку понад два мільйони осіб за тою книжечкою, себто вдвоє стільки, як надіялися. Книжку видають в 1,100 публичних і парохіальних школах.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЦЕНТРАЛІЯ, ПА. Прикладний молодий Союзовець в армії.

Осип Сидор

Хочу згадати за такого члена з нашої молоді, що заслуговує на згадку своєю працею в нашому громадянстві та своєю прикладною службою в армії Дядька Сема. Маю на думці молодого Осипа Сидора, сина Максима і Анни Сидор. Це бувший секретар відділу 426 У. Н. Союзу, був організатором цього молодечого відділу. Не так це давно як вступив до американської армії, а вже й там вбивався своєю вірною службою. Нераз говорив про охоту піти до війська і боротись за Америку та за кращу долю для українського народу і України. Є він гарним скрипаком. Був диригентом і довгий час виступав з програмою на радіо. Помагав у парохіальній праці, в представленнях і концертах. Був у комітеті будови української школи. Був членом мужеського хору, що виступав і по інших громадах з концертами. Є з фаху механіком. І добрим спортсменом. Ось такому нашому молодому громадянину і воякови-вартує з широго серця побажати щасливого повороту з війни, що мусить закінчитись перемогою Америки і американських ідеалів.

Ваврик Солон. ІСТОН, ПА.

Молодь і допомога воєнним зусиллям.

Вже кілька тижнів проминуло, як українська молодь, організована в Американській Українській Молодечій Лізі на Лігай Велі (обимаюча околиці Істон, Бетлегем, Алентаві, Нортгемтон і Палмертон) оживлено працює над приготуванням Окружного Зізду Молоді, що відбувається в Готел Істон, в Істон, Па. в неділю 28. лютого.

Ціль зізду є така, щоб дати доказ, що українська молодь є патріотично настроєна до своєї вітчизни Америки і її після своєї сил помагав у воєнних зусиллях. Прихід з ізду піде на воєнні потреби.

Рівнож лежить на серці молоді, як і кожного українця, теж і доля України, що буде з нею по закінченню цієї другої світової війни? Віримо, що Америка, піднісши побіду над ворогами-агресорами, що допущуть основні людські права, стане в обороні всіх покривджених народів, між ними і українського народу.

Подемо нашу діяльність до відома ширшого загалу, хоч віримо, що українці по всіх наших громадах в Америці, теж несуть поміч Америці в її важкій боротьбі, а тим самим приносять славу українському імені серед ширшої Американської суспільності.

Не тільки молодь, але всіх українських громадян з по-близьких околиць Істону просимо взяти участь в зізді, що розпочнеться промовою судді Меклоского. Вечером будуть танці в розлогій сали Готел Істон.

Від Ам. Укр. Молодечої Ліги з Лігай Велі.
Іван Дашевський, мол., голова.

ВАШІНГТОН, Д. К.

З організаційного й товариського життя нашої молоді.

ду, що дістали тут ріжні праці через воєнні обставини, хоч боде їх децю і перед війною. Не всі себе знають, бо не всі мають нагоду запізнатись і побувати у своїм кружку. Ось і то-ля хочу подати тих кілька слів до "Свободи", щоб звернути увагу нашої молоді, що частина нашої молоді в Вашингтоні зорганізована. Проситься також тих старших, що читають "Свободу", а мають свої діти в Вашингтоні, щоб звернули увагу своїм дітям на те, що українська молодь в Вашингтоні радо повитає у своїй організації нових членів.

У вівторок дня 2. лютого відбувся річний мітінг нашої організації в Йонг Віменс Кристен Асоційшен, на яку-м вибрано уряд на 1943 рік. Вибрано таких: Анна Дуляк, пресидателька; Е. Т. Мелік, заступник пресид.; Софія Мельник, секретарка; Іванна Приймак, касієрка; пресидателька інформації і прес: Катерина Греб. Місячні мітінги відбуваються першого вівторка кожного місяця. Маємо також кожного місяця забаву для членів. З нагоди Христового Різдва зійшлося пару дівчат і рішили влаштувати Святу Вечеру за допомогою пані Карпін. Вечера відбулася в Йонг Віменс Кристен Асоційшен. Зійшлося 51 осіб. Хоч того дня треба було працювати довго, проте всьо приготовано як треба і ми, що не могли того дня бути разом з своїми родичами, мали разом таку вечеру, що її ніколи не забудемо. Наробились ми добре, але ще більше було сміху, як зачала нас збігати капуста з горохом з горшка або як прийшлося нам місяці тисто на пироги так щось з п'ять разів, заки вдалась нам та штука. Найбільше всі хвалили колачі з оріхами, котрі напекла панна Олена Кисельня. По вечері всі гарно забавлялись і колядували так завзято, що поприходили до нас в гості з чужих апартаментів, щоб налюбуватись разом з нами українськими пречудними колядами.

Ще додаю, що ми сходимось теж на пробі хорového співу, що його веде Маруся Кисиль (пані Е. Скоцко). Кожної неділі ходимо на Службу Божу, що її відправляє о. А. Химій. ЧСВВ, у каплиці Отців Кармелітів. Співають до Служби Божої псалми з Українського Семінаря.

Як хто, що є у Вашингтоні, або прибуває до Вашингтону, а хотів би бути у звязку з нами, хай пише по інформації на такі адреси: Ann Dudak, 4604 Sargent Rd., N. E. Telephone: Michigan 7201, або Catherine Greb, 2109 F. Street, N. W. Telephone: District 0805. Ми всім будем раді!

ДІТРОЙТ, МІШ.

Жалібно Академія в честь української героїні Ольги Басараб.

Старанням 5. і 26. відділів С. У. А. з Норт Дітройту і Гемтремк вшановано в неділю, 14. лютого величаво 19. роковини трагічної смерті української героїні Ольги з Левицьких Басараб.

Свято розпочалось панахидою в церкві Непорочного Зачаття Діви Марії, котру відправив о. д-р Тиханський за раз по Службі Божій. У 3. годині сподундя відбулась Жалібно Академія в Українській Хаті при Грейлінг вулиці. Сцена була дуже гарно прикрашена кругом блакитними куртинами, котрими удекорували Сестри Василіянки. З правої сторони на підвищенню виднілись великий прекрасний образ Ольги Басараб, прибраний зеленим листям, червоною каліною та вишніваними руйнінами. На сцені, по боках, стояли відділові прапори, американський і жовто-блакитний, український.

Академію відкрила вступною промовою голова 5. відділу С. У. А. п. А. Сірко, котра докладно пояснила значіння цього свята; казала, що святуючи роковини смерті Ольги Басараб, ми не лише віддаємо їй належну честь, але вшановуємо всіх українських героїнь і героїв, котрі з подиву гідною відвагою віддали своє життя й ще сьогодні віддають за визволення українського народу.

Відтак виступив діточий хор під проводом Сестер Васи-

люнок, котрий дуже гарно відспівав три пісні: "Ой на горі", "Україно, моя рідна" та "Журавлі". На пісні ім пригравало панночка Геневефа Гиник. Між тими піснями були дві деклямації: "На могилі Ольги Басараб", котру з чутевим настроєм віддеклямувала панночка О. Шандяк, та "Ольги могила наше світло", що її деклямувала з великим запалом панночка А. Будор.

Дуже великої поваги дода-ла святкові сценка, де виступили малі шкільні дівчата в білих довгих суконках, а на головах мали англійські корони і виконали дуже гарно вирази з молитовно "Боже великий". Жести малх рученят дуже ритмічно склались до цих вирав. Підчас вирав був виставлений живий образ "Страдальної України", котра була рознята на хрест, а попри неї з одної і другої сторони стояли два малі хлопці в жовто-синіх лентях. Україну представляла панночка Евгєнія Зєвнська, а хлопці: Павло Старжинський і Теодор Дрождовський.

По закінченню перших вирав ті два хлопці зручно підступили наперед і віддеклямували: "Україно у неволі". З великим чуттям віддеклямував Павло Старжинський "Україно, моя рідна"; також з запалом віддеклямував Т. Дрождовський. Відтак станули знову обидва як сторожі при Україні. А малі дівчата почали вираляти інші вирази. Сценка була дуже зворушаюча і містечка. За неї належить велике признание Сестрам Василіянкам.

Сопранове сольо "Загасла ясна зірка" і "Чи я в лузі не каліна була" відспівала панна Т. Шандяк своїм милом голосом. Їй при пісні аккомпаніювала панночка М. Гук.

Святотичний реферат виголосила пані Ю. М. Шустакевич, котра піднесла велику працю і посвяти, яку Ольга Басараб віддала для свого народу по-чавши ще від молодих літ. Вказала на її велику духовну силу, котрої навіть найстрашніші тортури не могли злома-

ти, бо вона була відважна і рішуча в постанові.

Великою прикрасою Академії був також виступ Дівоного Хору під управою панни Стєфанії Андрусевиц, котрий дуже гармонійно відспівав чотири пісні: "Вечер вечері", "Владико, Отче", "AVE MARIA", і "Катерину". Треба згадати, що цей хор ще не так давно організований, але під уміл-ним проводом учительки С. Андрусевиц всій уже досягну-ти належної висоти і в кожній виступі полищується знамено-м. В пісні "AVE MARIA" сольові точки виконала мєльодійно панна Ірина Бойко.

Кіншеве слово виголосила нижче підписана. Усі точки Академії виконали дуже вдоволюючо, а публіка всі виступи винагороджувала гримкими оплесками. Перед розходом Дівоного Хору при участі всего громадянства відспівали "Ще не вмерла України" і цим закінчено це визначне свято.

Катерина Хомяк.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ФУТРА

НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР
НАЙЛІПШІ ФУТРА
НАЙДЕШЕВШІ ЦІНИ

Купуйте футра з ДОВІР'ЯМ у виробництві
МИХАЙЛА ТУРАНСЬКОГО

Michael TURANSKY

350 — 7th Avenue.
New York City

Between 29 & 30 Streets
16th floor
Lackawanna 4-0973

HOURS:
Daily to 6:00 P. M.
Saturdays to 5:00 P. M.

НАРЕШТІ ПО ДОВГІМ ОЖИДАННІ

З нові сенсаційні ПОЛЬКИ на рекордах СОНАРТА

реп" і того роду, що, раз почувши, ви ніколи не захочете бути без них.

ОСИП СНИГУР ("Король Польки") і його оркестра виконали:

M-580 ВЕСЕЛА ПОЛЬКА (Jolly Tar Polka)
ГРАЙ МЕНІ, СКРИПКО (Sonart Live Polka)
M-581 ПОЛЬКА: НЕ ТЕПЕР (Dawn Patrol Polka)
ВАЛЬС: БАНДУРА (Red Roses-Waltz)
M-582 ПОЛЬКА: ГАНЬКА (Fiesta Polka)
ПОЛЬКА НОВОМОДНА (Victory Polka)

Ціна 79 ц. за один рекорд.

Питайте за ними рекордами в нашого торгівця рекордами або пишійте до:

SONART RECORD CORP.
251 W. 42nd St., New York City

JOSEPH SNINUR The Polka King

УВАГА! НЬО ЙОРК І ОКОЛИЦЯ!

ТЕАТРАЛЬНИЙ ГУРТОК "ПРОМІНЬ" виставить комедію І. Чайковського

"ЗАХОТИЛА ПАНА, ВТРАТИЛА ІВАНА"

В ДОХІД БРАТСТВА СВ. ВОЛОДИМИРА В НЕДІЛЮ, 28. ЛЮТОГО (FEBRUARY 28, 1934) В САЛІ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОСЛАВНОГО ЦЕРКВИ, 334 Іст 14-та вулиця.

По представленню забава з танцями при добрій музиці. Початок точно в 6-тій год. вечером. — Вступ 50 центів.

На це представлення і гарну забаву Братство ширю запрошує всіх українців до членської участі. Прийдіть, а певно не пожалуйте! За повне вдоволення і гарну забаву ринуть — Комітет.

УВАГА!

Подемо до відома, що С. Савенчик є представником від найбільших і найкращих американських аскураційних компаній. Коли вам потрібно якогось забезпечення для себе чи родини, і на всі свої неурочимости, то в цій справі згодиться особисто або лістовно до С. Савенчика, а він вам згодиться багато наших важко застрахованих грошей.

Як знаємо, що дуже часто трапляються огні, які пнищать все мешкальне надбання. Чи ви знаєте, як багато коштів нас дозволє уладження — скажімо все умеблявання? Ану спитайте собі все це і подумайте кілька то коштів і заплатите себе, чи маєте ви на все це забезпечення. Не маєте, правда. А ви можете мати скільки на 1,000. коштує від 5 до 6 доларів на три роки і тоді враз якого випадку ви побіраєте повну аскурацію і купите собі нову обстановку.

Отже в цій справі ви і всі інші люди в Нью-Йорку і околиці зайдіть до Савенчика, або напишіть до нього, а він сам приїде до вашого дому все поладить. Офіс Савенчика відчинений від 9. рано до 7. вечером.

Зааскурайте ще сьогодні, бо завтра може бути запізно! Хто заїде до нашого офісу, той одержить даром книжку домашнього інвентаря.

STEPHEN D. SATZEWICH
GENERAL INSURANCE AND REAL ESTATE BROKER

32 East 7th Street, New York City
Tel. GRamercy 3-0713

Проф. Микола Чубатий.

Духове Життя Українського Народу по Першій Світовій Війні

(Картини нової історії українського народу).

39)

18. Жіночий рух на Західній Україні та нові його ідеологічні шляхи.

(Продовження).

Тому трохи на українські відносини парадоксальним та чужим був феміністичний рух, що штучно був внесений в українське життя ще перед світовою війною деякими українськими жінками задіяними сліпо у чужі взори других народів, де жінка рівноправності не мала та за неї мусіла боротися завзято боротьбу. Феміністичний рух заходу виріс до того серед державних народів, де боротьба за волю не абсорбувала усіх сил других громадянств, протинно як було в Україні. Але це був такий дух часу перед першою світовою війною, не диво проте, що жіночі організації розкинулися і в Україні також на підлозі міжнародного феміністичного руху. Само життя зокрема в останніх двадцяти літах під чужою владою стало українській феміністичній енергії коректувати. Тим коректурам мусіли піддатися і найбільше жарливі прихильниці українського фемінізму, якщо не хотіли, щоб громадянсько-національне життя переплило понад їх години. Жіночий рух серед українського народу принайменше там, де національне життя найбільше живо пульсувало — то є на Західній Україні — достоявало до вимог українського збірного життя зриваючи з ідеологією міжнародного фемінізму, хоч не пориваючи з ним організаційних зв'язків для загальнонаціональних пропагандистських цілей.

Саме в часі світової війни праця перших піонерів українського жіночого, передвоєнного руху в Придніпрянщині (Од. Пчілки) та в Придністрижці (Нат. Кобринської) сконцентрувалася в основанні майже одночасно, бо 1917 року центральних жіночих організацій у Києві „Український Жіночий Союз“ та у Львові „Союз Українок“.

Праця Жіночого Союзу на Східній Україні не розвивалася через політичні події та большевицьке лихоліття, яке виможливо, якнебудь свободі прояви національного та громадського життя. На Великій Україні під большевицькою окупацією стала комуністична доктрина про ролі жінки у соціалістичним громадянстві обов'язковою та накладала силою цілого державного червоного апарату. Тому годі говорити про якийсьбудь жіночий рух на Східній Україні під большевицькою владою.

Всіх таки свободіне могли організуватися українське жіноцтво в Західній Україні. Союз Українок скаликає року 1921 першій жіночій конгрес до Львова, який виявив ще вповні феміністичне обличчя тої західно-української жіночої організації. Вона поставила собі цілі не так загальнонаціональної праці, як виразної жіночої політичної організації з ціллю боротьби за рівноправність жінки. Проте кружки Союзу Українок не трималися такої ортодоксній феміністичній науки, тому стали поширюватися не тільки по всій Західній Україні — Галичині та Волині, але також на

Закарпатті та на еміграції. Всеж таки і закарпатський Жіночий Союз та Союзи Українок основані в Канаді (1922) та в Злучених Державах (1925) ставили собі перед очі також стремління міжнародного феміністичного руху.

В зв'язку з повстанням жіночої організаційної мережі зростає теж жіноча преса, спершу соціалістично-феміністична „Мета“, „Наша Мета“ під редакцією Дарії Старосольської, а згодом масово ширені жіночі часописи „Жіноча Доля“ та „Жіноча Воля“ видавані Кисилівською „Жінка“, офіційний орган Союзу Українок під редакцією Мілени Рудницької та „Нова Хата“ видавана кооперативною „Українське Народне Мистецтво“ у Львові.

Союз Українок з централєю у Львові розвивався під проводом рухливої голови Мілени Рудницької у велику організацію, що засвідчив Жіночий Конгрес у Станиславові 1934, де покликано до життя „Всеукраїнський Союз Українок“. Найбільші заслуги Союзу Українок під проводом М. Рудницької це було наваження зв'язків з міжнародними жіночими організаціями цілого світа. Однак на Західній Україні скоро показалося, що Союз Українок подуманий як феміністична організація не витримує зустрічі з українською дійсністю під польським володінням.

Феміністичний рух світа ставить собі завдання боротися за рівноправність жінки в політичному та усему громадському житті. За свободу жінки як матери та подруги. Це все на тлі української дійсності було як не актуальне, то деколи й шкідливе саме з національних рацій. Боротися за політичні права спеціально жінки, себто створювати внутрішній фронт боротьби серед українців, тоді коли цілий народ був позбавлений примітивних політичних прав, було

нонсеном та хиба внутрішнім ослабленням нації. Українська жінка теж з національних рацій не могла собі дозволити на люксіс контрольованого материнства чи звыльнення себе з других природних обов'язків жінки. Бо й так лихі матеріальні відносини українців під чужинським володінням потягнули за собою зменшення українського населення. Навіаки українська жінка була потрібна, щоб ставала до шодоної праці разом з мужчиною в боротьбі за існування нації чи то в політичній чи то теж в неполітичній роботі будня не як окремих тип громадянства-жінки, але як рядовий член української нації з рівними правами, обов'язками та з рівною посвятою.

Про зменшення натуральною приросту українського населення, про занедбання виховання української дітвори додала й без того чужа адміністрація, тому українська політична рация, боротьба за самоіснування нації наказувала навпаки збільшити уродини українського населення, зокрема інтелігентського. Пропагаторок контролю уродин громадянство стало п'ятиувати як національних шкідників. Українська рация вимагала, щоб жінка дуже ширю та солідно занялася вихованням дітей та в дома параліжувала винародовлюючі

КАВОВА КОНФЕРЕНЦІЯ.—Справу доставки кави для цивільних і військових потреб обговорювано на „американському прийнятті“ в Вашингтоні, на котрому департамент стейту представляв Пол Деніелс (ліво) а військово генерал Карл Гардинг.

впливи чужої школи, тому публична опінія стала з легковаженням дивитися на жінку, що бажала посвятитися безчисловому клубовому життю чи безплідній у напів тоталітарній Польщі „політичній роботі“.

Верхівка Союзу Українок з Міленою Рудницькою на чолі, заступаючи довоєнний феміністичний світогляд мусіла дуже скоро здавати одну позицію за другою та шукати для Союзу Українок реальної національної праці. Проти офіційного світогляду Союзу Українок повстала фронда серед старшого та молодшого жіноцтва. Між старшим жіноцтвом провід в опозиції вела відома громадська діячка, виховниця та письменка Константина Малицька, що достоявучися до вимог життя української дійсності під Польщею звертала енергію жінок на ділову виховну працю в школі, в жіночих установах як в ремісничій „Труді“, в кооперативі „Українське Народне Мистецтво“ в захоронках то що. Вона веде пропаганду за наданням хаті інтелігентна українського характеру, що теж відкривало працю десяткам безробітних українських дівчат.

Опозиція серед молодшого жіночого покоління зроджується на тлі ідеологічних рїжниць. Фемінізм появився як інтернаціональна струя, нерідко як постера соціалізму, натомість серед українського молодого покоління, з жіночою молоддю включно, нуртувала судо національна ідеологія. Молоде жіноче покоління було задіяне як в ідеал з праці жінки як національної діячки, здебільша революційної. Як що та праця не завела її у тюрму, то її ідеалом було вийти заміж та стати матерю здорових дітей та виховати їх для українського народу з ціллю не дати себе вперти з батьківської землі. Не диво проте, що під натиском опозиції з боку старших та молодих Союзу Українок був пришеволений теж міняти свої ідеологічні заложення.

Політично Союз Українок мав національно-демократичне обличчя з ярко опозиційною проти-польською лінією, що довело до закриття його діяльності перед послідними в Польщі соймовими виборами на протяз майже одного року. По завішенню діяльності провід Союзу Українок утворив чисто політичну організацію під назвою „Дружина княгині Ольги“, однак частина жінок з Союзу це погоджувалася з творенням окремої політичної

жіночої партії, що ослаблювала б примірму для Польщі партію УНД-а та створила Жіночу Секцію УНД-а, себто теж жіночу партійну організацію, в однім та другім випадку аномалію, бо ніде у світі не відомі політичні чисто жіночі партії. Це ще більше тільки скріпило опозицію проти дотеперішнього проводу Союзу Українок, коли польський уряд позволив знов обновити його діяльність.

(Дальше буде).

EVERYBODY TO

SHOOT STRAIGHT
With Our Boys!
BUY WAR BONDS

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 2. лютого 1943 року у 58-річній життєвій помер нагоду смертю на середню недугу

ІВАН БАРИЛІК, довголітній член Тов. ім. Івана Франка, від. 103. У. Н. Союзу. Покійний похован з Комарня, повіт Рудки, Західна Україна. До У. Н. Союзу вступив у 1919 році. Похорон відбувся в суботу, 6. лютого 1943. р., з похоронного заведення до укр. прав. церкви Покрови Преч. Діви Марії, а описся на цвинтар.

Покійний полишив сиротами сина Кароля, дочку Катерину і її мужа Франціс Гайдел, 2 внуки і брата по мамі Івана Греського. В похоронній вваля участь члени Тов. ім. Івана Франка, від. 103. У. Н. Союзу, Родина і знайомі.

В. П. П. Т. Барчук, секрет.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІПРОИТ, МПШ.

Курси першої помочі.

Заходом Українського Відділу А. Ч. Хреста розпочнуться курси першої помочі (FIRST AID). Початок першої лекції-курсу 2. березня від години 7 до 9 вечеро в Українським Народнім Домі, 4655 Мартін вул. Лекції будуть продовжатися впродовж десяти тижнів, по дві години в тиждень. Інструкторкою буде панна Меріен Хомін, котра є реєстрованою норською українкою. Кому буде не зрозуміло по англійськи, вона вяснить по українськи.

Лекції безплатні. Користайте з цієї нагоди. Мужчини, жінки і дівчата! Приходіть з близька і з далека. Осе подає до відома голова Відділу **Марія Сковрон.**

КОЖНИЙ СВДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Курчата на Продаж

КУРЧАТА І КАЧАТА
Тестовані стейтовим властями. Виславо в найдаліші закутки Злучених Держав. Пишіть за інформаціями до:

JOHN FEDOROWICZ
7 School Street
WEST WARWICK, R. I.

Даром пробка ЗІЛЛЯ МІЛЕРТОН LAXATIVE

Тепер є небувала нагода для всіх, що терплять на недомаганні шлунака і випробували контові ліки й зела, а не найшли полекші. Тим усім поручаємо спробувати даром Зела Мілертон, котрих не заперється ні вартість, а споживається в натуральній формі. Пожитті пробки переконайтеся, як skutочно діають в недомаганних тахих, як власні шлунаки, гази, нестерпність, запір, брак апетиту, біль в животі й інші недомагання, котрі походять до алого травлення. Щоб переказатися, пишіть по пробку.

Спеціальна Оферта по знижених цінах.

- [] \$1.00 за 1 коробку Мілертону
 - [] \$1.50 за 2 коробки Мілертону
 - [] \$2.00 за 3 коробки Мілертону
- Питайте за зільям Мілертон у вашій місцевій аптеці, а як там його не мають, то пишіть до:
- J. S. MILLER, Inc., Dept. U.,**
P. O. BOX 628, NEWARK, N. J.
Single package not sent C.O.D. Small postage stamps acceptable. Ці ціни важливі лише при замовленні просто з головного офісу.

В КОЖНІЙ ГОДИНІ

У нашім званні ми придержуємося правила бути готовими в кожній хвилі на кожний поклик. Потреба може приключитися в кожнім часі, і погребник повинен бути готовий кожної хвилі, коли хтось зажадає його обслуги.

Тому то ми встановили собі строге правило, щоби бути готовими в кожному моменті, в день і в ночі, дати свою безпроболоту й успішну усагу.

STEPHEN J. JEWISIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: BEdgen 4-5989 Phone: BAYonne 3-0540

ДІСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ

ПОТРІБНО ТРОК ДРАЙВЕРІВ (ROUTE MEN)

до розвоження і привоження Близни у пральні Тижнева платня від \$45.00 вгору. Голосіть до:

Perfect Laundry Co.
51-57 McWHORTER STREET,
NEWARK, N. J.
Tel. MARKET 2-4193

ПОТРІБНО HANDLE MAKERS

Добра платня. Постійна праця.
PHILA BRIEF CASE CO.,
215 South American Street,
Philadelphia, Pa.

ПОШУКУЄМО ДЯКОУЧИТЕЛЯ

до обняття посади від 1. марта ц. р. при двох греко-католицьких церквах і школах. Вимагаємо свідоцтва від двох попередних парохій.

ПАРОХІАЛЬНИЙ УРЯД
240 CENTER STREET,
NANTICOKE, PENNA.

ПОШУКУЮ старшого чоловіка

до помочи на фармі коло худобі Г. А. котрий не любить фабрики, або майні, а любить жити на фармі. Платня згідно з умовою.

STEPHEN MAKITRA
R. 1, Bath, N. Y.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

ПОШУКУЮ своїх стрийків ПЕТРА І ТЕОДОРА ГУЦАЛІВ з села Оріхощі, повіт Скалат, Західна Україна. Хто би знав про них, або вони самі, хай зголосяться до:

PETER HUCAL,
P. O. Box 867, Cranbrook, B. C., Canada.

НЕБУВАЛЕ НА ПРОДАЖ!

94-АКРОВА ФАРМА в малім містечку, новий дім з 8 кімнат, модні Bangalov, Загородні і ставні, курники, гарний овочевий сад, земля огородова. Всього продає за \$4,750.

54 АКРИ, дім з 6 кімнат, ставні, 13 літніх коней, 5 ялівців, трактор, трок, машинерія, земля рівна і без каміння. Самітня особа змушена продати за \$9,000; половина гоїткова.

Маємо великий вибір ріжких фарм. Хто приїде до нашої канцелярії одержить даром спис фарм. Голосіть до:

STEPHEN D. SATZWEICH
General Insurance & Real Estate Broker
32 East 7th St., New York City.
Tel. GRamercy 3-0713
Задержіть мій адрес.

Д-р ВОЛОД. ГАЩИЦЬ

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
690 S. 19 ST., NEWARK, N. J.
Tel.: Essex 3-5066
Урядові години: Від 1 до 3 попол.; від 6 до 8 вечері.
В неїлі згідно з умовою.

БОЛІНІТ

Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі жила; болочі ноги, флебіт (запалення жила), напухлі або болочі коліна чи істочки і ревматичні ноги успішно лічимо новими європейськими методами без операції.

Лікує згрубніи литок і котисів. Офісові години: щоденно від 1 до 6 вечері, в понеділки і четверги від 1 до 8:30 вечері, Нема урядових годин у неїлі.

Dr. L. A. BEHLA
320 W. 86 St., New York City
Близько Бродвею.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

ВИПОВНЯЄМО
INCOME TAX RETURNS.
Годині офісові: від 9. до 11, рано кожного дня, а в суботу шість годин.

PETER BARTKIW
Real Estate & Insurance Broker
Notary Public
309 E. 14. St., New York, N. Y.
Phone AL 4-8254

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
І вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
заряджує погребамі по ціні та ширший як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 6th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 2-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ І ОКОЛИЦЮ

Dr. L. A. BEHLA
320 W. 86 St., New York City
Близько Бродвею.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

ВЕТРО ПРЕМА
УКРАЇНСЬКІЙ ПОГРЕБНИК

Займається похоронами в БРОНКС, БРООКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL,
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MEtrose 5-6577

ТАРЗАН, ч. 723. Легке полювання.

AFTER SEVERAL LOOSE-HEADED SPEARS HAD BEEN MADE, TARZAN LED THE MEN INTO THE JUNGLE.

На пастя вони попали на антилопу. Тарзан кинув спис. Вістря застрягло в боці серни, а потім відпало від держальна.

Потім держально, тепіаючися на сухожиллю, заплутало звірину. Як вона впала, Тарзан скочив до неї, аби її вбити.

По цій удачній пробі, інші пішли пробувати своєї вправн. Але Лупін Джегер викрався на бік зо своїм пляном.